

KIRJALLINEN KYSYMYS 60/2014 vp

Susien pantaseurantapalvelun lopettaminen

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa susien pantaseurantaa on tehty jo vuodesta 1998. Seurannan toteuttamisvastuu on kuulunut Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitokselle (RKTL), joka tullaan yhdistämään perustettavaan Luonnonvarakeskukseen. RKTL avasi syyskuun 2013 alussa nettiin susien pantaseurantapalvelun, josta kansalaiset ovat saaneet tiedon pantasusien sijainnista 10 x 10 kilometrin tarkkuudella optimitilanteessa seitsemän tunnin viiveellä. Nyt RKTL on ilmoittanut lopettavansa palvelun helmikuun 2014 lopussa, ja perusteina on esitetty muun muassa sitä, että seurantatietoja on voitu käyttää susien salametsästyksen. On kuitenkin todennäköistä, että sudet ovat olleet salametsästyksen kohteena ennen pantaseurantaakin, vaikka tästä ei tilastotietoa luonnollisesti ole. Julkisessa keskustelussa on tuotu esille myös lopettamispäätöksen perusteiden vastaisia argumentteja. Niiden mukaan pantaseurannalla on myös laajempi yhteiskunnallinen merkitys ja pantaseuranta on jopa vähentänyt salametsästystä.

Susien pantaseurantapalvelu palvelee laajemmin yhteiskuntaa ja laajempaa väestöä kuin pelkästään metsästäjiä. Palvelusta on ollut konkreettista hyötyä etenkin metsästäjien koiravahinkojen ehkäisyssä mutta myös ratsastus- ja vaellustallien turvallisuusriskien minimoinnissa. On tärkeää, että tallit voivat ajantasaisesti seurantatieto-

jen avulla päättää retkien ajankohdasta, milloin riski kohdata seudulla liikkuvia susia on minimissään. Haistaessaan suden hajun hevonen pillastuu, jolloin ratsastajalle, ohjastajalle tai kyydissä oleville syntyy vaikeasti hallittava vaaratilanne. Palvelusta on ollut arvokasta hyötyä myös lampaankasvattajille, jotka puntaroivat, ottaako eläimet yöksi suojaan vai jättääkö laitumelle. Näiden näkökulmien ja hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti tulisi susien pantaseurannan lopettamispäätöstä arvioida uudelleen. Hallitusohjelmassakin pyritään kaikki julkisin varoin kerätty tieto saamaan kansalaisten vapaasti käytettäväksi.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Paljonko susien tutkimiseen käytetään rahaa ja mitä tietoa ja palveluja näillä rahoilla tuotetaan ja

mikäli susien pantaseurantapalvelu tullaan lopettamaan, niin mitä maa- ja metsätalousministeriössä aiotaan tehdä, ettei kansalaisten pelko susien aiheuttamien vahinkojen sekä turvallisuusriskien lisääntymisestä toteudu?

Helsingissä 13 päivänä helmikuuta 2014

Eero Suutari /kok

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Eero Suutarin /kok näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 60/2014 vp:

Paljonko susien tutkimiseen käytetään rahaa ja mitä tietoa ja palveluja näillä rahoilla tuotetaan ja

*mikäli susien pantaseurantapalvelu tul-
laan lopettamaan, niin mitä maa- ja
metsätalousministeriössä aiotaan teh-
dä, ettei kansalaisten pelko susien ai-
heuttamien vahinkojen sekä turvalli-
suusriskien lisääntymisestä toteudu?*

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Vuonna 2013 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (RKTL) koko suurpetotutkimuksen (susi, karhu, ilves, ahma) kustannukset olivat noin 1,6 miljoonaa euroa. Summa sisältää palkat sivukuluineen, toimitilojen vuokrat, ajoneuvot, matkakulut, yksilömerkinnät (mm. satelliittipannat, helikopterin käyttö, laboratoriokulut). RKTL tutkii kaikkia suurpetojamme osin samanaikaisesti samoilla alueilla ja henkilöstöllä, minkä takia pelkkään susitutkimukseen käytettyjä resursseja on vaikea yksiselitteisesti eritellä. Karkeasti arvioiden susitutkimuksen osuus RKTL:n suurpetotutkimuksesta on noin puolet. Lisäksi RKTL käytti vuonna 2013 suurpetotutkimuksen liittyviin tietojärjestelmiin noin 120 000 euroa, minkä avulla kehitettiin TASSU-havaintojärjestelmän toimivuutta paremmaksi ja avattiin internetissä avoin GPS-pannoitettujen susien pantaseurantapalvelu. Pantaseurantapalvelun siirtäminen internetissä toimivan tietojärjestelmän kautta auto-

maattiseksi on tuottanut säästöjä, koska se on säästänyt aiemmin puhelinpalvelun kautta tehdyn kahden henkilön puolen vuoden työn. Susitutkimuksen tärkeimpiä rahoittajia ovat maa- ja metsätalousministeriö ja Suomen Akatemia. RKTL:n tutkimusrahoituksen lisäksi Suomen riistakeskus organisoii suurpetojen lumijälkilaskentoja oman toimintarahoituksensa puitteissa ja riistanhoitoyhdistysten kautta tehdään huomattava talkootyö suurpetokantojen arviointimateriaalin ja erilaisten näytteiden toimittamisessa. Tämän tutkimuksen avulla RKTL tuottaa vuosittain kanta-arviot susikannasta sekä tutkimustietoa susien elintavoista, ravinnon ja elinympäristön käytöstä, liikkeistä sekä reviirien rajoista. Viime vuosina RKTL:n tutkimus on laajentunut myös sosiologiseen susikonfliktin tutkimukseen.

GPS-pannoilla varustettujen susien paikannustietoja on aiempina vuosina annettu metsästäjille metsästyskauden aikana ns. susipuhelimen kautta. Susipuhelinta ovat hyödyntäneet erityisesti koiran kanssa metsästävät syksyisin ja alkutalvesta vuosina 2004, 2005, 2011 ja 2012. Palvelun avulla koiran kanssa metsästävät ovat voineet suunnitella jahdit niin, että kohtaamisia susien kanssa on voitu vähentää. Syyskuussa 2013 susipuhelin korvattiin kaikille avoimella internetissä toimivalla karttapalvelulla, josta kaikki kansalaiset ovat voineet tarkastella susien paikannustietoja. Verkkopalvelulla vastattiin susipuhelimen käyttäjien keskeisiin toiveisiin: palvelu jatkuu vuodenvaihteen yli metsästyskauden loppuun saakka, se on auki ympäri vuorokauden ja paikannustiedot päivittyvät neljä kertaa nopeammin kuin susipuhelimeen.

Avoin internetissä toimiva pantaseurantapalvelu on alun perin suunniteltu metsästäjiä varten siten, että estetään metsästyskoirille aiheuttavia

vahinkoja metsästyskauden aikana. Luonnollisesti avoin seurantapalvelu on tarkoitettu kaikille käyttäjryhmille. Avoin kansalaisille tarkoitettu pantaseurantapalvelu katkaistaan säännöllisin välein pattereiden vaihtamista varten. Vuoden ympäri palvelua ei voida pitää avoimena, koska pantojen patterit on vaihdettava, koska tihtenyt paikannus syö pattereita aiempaa nopeammin. Paikannustiedot ovat päivittyneet palveluun seitsemän tunnin välein, mikä on neljä kertaa nopeammin kuin aiemmin susipuhelimeen. Katkos pyritään tekemään siten, että siitä aiheutuisi mahdollisimman vähän haittaa suhteessa palvelun tavoitteisiin. Avoin seurantapalvelu katkaistaan siis alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti jänismetsästyskauden päättyessä helmikuun lopussa. Toisaalta keväällä susien kiima-aika alkaa olla lähellä, joten pantasusista kiin-

nostuneita seurailijoita ei ole syytä olla häiritsemässä.

Kuten kysymyksestä ilmenee, on avoin pantaseuranta osoittautunut kansalaisia hyvin laajasti kiinnostavaksi tiedoksi. Se on lisännyt kiinnostusta susiin ja myös keskustelua sudesta. Palvelusta onkin saatu kansalaisilta pääosin positiivista palautetta. Tähän saakka pantaseurannan verkkosivulla onkin vierailtu jo 1,5 miljoonaa kertaa. Kuten kysymyksessä tuodaan esiin, alun perin lähinnä metsästäjille suunniteltu palvelu on siis osoittautunut monien muidenkin käyttäjryhmien näkökulmasta hyödylliseksi. RKTL tulee analysoidaan tämän kauden kokemukset huolella yhdessä riistaviranomaisten kanssa. Palvelun jatkosta ja mahdollisesta kehittämisestä päätetään sen jälkeen.

Helsingissä 3 päivänä maaliskuuta 2014

Maa- ja metsätalousministeri Jari Koskinen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 60/2014 rd undertecknat av riksdagsledamot Eero Suutari /saml:

Hur mycket pengar används för forskning om vargar, och vilken kunskap och vilka tjänster produceras för dessa pengar och

ifall uppföljningen av varg med GPS-halsband avslutas, vad tänker jord- och skogsbruksministeriet i så fall göra för att inte medborgarnas rädsla för ökade skador orsakade av varg och ökade säkerhetsrisker ska infrias?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

År 2013 var kostnaderna för Vilt- och fiskeriforskningsinstitutets (VFFI) hela forskning om stora rovdjur (varg, björn, lo, järv) ca 1,6 miljoner euro. I summan ingår löner jämte sidokostnader, hyror, kostnader för fordon, resekostnader, individuell märkning (bl.a. GPS-halsband, helikopterkostnader, laboratoriekostnader). VFFI kartlägger till en del alla våra stora rovdjur samtidigt, i samma områden och med samma personal. Det gör det svårt att entydigt specificera de resurser som används enbart för vargforskning. Enligt en grov uppskattning utgör vargforskningen ungefär hälften av VFFI:s hela forskning om stora rovdjur. Dessutom använde VFFI år 2013 ca 120 000 euro för datasystem för forskning om stora rovdjur. Pengarna användes för att förbättra systemet för observation av stora rovdjur, Tassu, och för att öppna en öppen webbtjänst för uppföljning av GPS-märkta vargar. Ibruktagan-

det av det webbaserade systemet för uppföljning av GPS-märkta djur har medfört inbesparingar motsvarande ett halvt års arbetsinsats var för två personer som tidigare utförde arbetet per telefon. Vargforskningens viktigaste finansiärer är jord- och skogsbruksministeriet och Finlands Akademi. Utöver den forskning som finansieras av VFFI anordnar Finlands viltcentral med egen verksamhetsfinansiering snöspårskartläggning för kartläggning av rovdjursförekomsten, och via viltvårdsföreningarna görs på frivillig basis ett stort arbete med insamling av prov och observationer för inventering av stammarna av stora rovdjur. Med hjälp av denna forskning producerar VFFI årligen uppskattningar av vagstammens storlek och forskad kunskap om vargens levnadsvanor, födoval och livsmiljö, vandringar och revirgränser. Under de senaste åren har VFFI:s undersökningar utvidgats till att också undersöka vargkonfliktens sociala aspekter.

Tidigare år har platsdata om de vargar som försetts med GPS-sändare förmedlats åt jägarna under jakttiden via en s.k. vargtelefon. Det har främst varit jägare med hund som använt sig av servicen, vid jakt under hösten och förvintern åren 2004, 2005, 2011 och 2012. Via servicen har jägare som jagar med hund kunnat planera jakten så att risken för att möta varg under jakten kunnat minskas. Hösten 2013 ersattes vargtelefonen med en för allmänheten öppen webbaserad karttjänst, där alla medborgare kunnat få information om var vargar rört sig. Avsikten med webbtjänsten var att uppfylla några av de viktigaste önskemålen hos vargtelefonens användare: att tjänsten fortsätter över årsskiftet till jaktsäsongens slut, att den är öppen dygnet runt och att positionsdata uppdateras fyra gånger snabbare än för vargtelefonen.

Ursprungligen planerades den öppna webbaserade positioneringstjänsten med tanke på jägarna, för att minska risken för att jakthundar skadas under jaktsäsongen. En öppen uppföljningstjänst är givetvis avsedd för alla grupper av användare. Den för medborgarna öppna positioneringstjänsten avbryts med regelbundna mellanrum för byte av batterier. Tjänsten kan inte hållas öppen året om, sändarnas batterier måste bytas eftersom det tätare positioneringsintervallet förbrukar batterierna snabbare. Tjänstens platsdata har uppdaterats med sju timmars intervall, vilket är fyra gånger snabbare än uppdateringen för vargtelefonen var. Serviceavbrottet planeras in så att det orsakar minsta möjliga olägenhet med tanke på servicens syften. Den öppna uppföljningstjänsten avbryts alltså enligt den ursprungliga planen när säsongen för harjakt upphör i slutet av februari. På våren börjar också vargens

brunsttid snart vara inne, och då ska inte folk som vill följa med de GPS-märkta vargarna vara där och störa.

Som av frågan framgår har den öppna positioneringstjänsten gett information som väckt mycket intresse bland allmänheten. Den har ökat intresset för vargen, och också väckt diskussion om vargen. Den respons medborgarna gett om tjänsten har till största delen varit positiv. Webbplatsen där platsdata läggs ut har hittills besökts hela 1,5 miljoner gånger. Som i frågan framgår har den tjänst som i första hand planerats med tanke på jägarna visat sig vara till nytta också för många andra grupper av användare. VFFI kommer att noggrant analysera erfarenheterna från denna säsong i samråd med viltmyndigheterna. Beslutet om en fortsättning och eventuell utveckling av tjänsten fattas efter detta.

Helsingfors den 3 mars 2014

Jord- och skogsbruksminister Jari Koskinen